

فصل ۱

کلیات

اکنون که با تلاش و همت دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، نگارش محتوا و روش آموزش دروس فنی در طرحی جدید و نوین تدوین شده است تا اثربخشی بیشتری داشته باشد، بنابر آن شد که پس از مطالعات میدانی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در حوزه آموزش و پرورش و خارج از آن، بررسی و تحلیل مشاغل موجود در صنایع کشور و تغییر و تحولات صنعتی و فناوری‌های روز دنیا و همچنین با توجه به مقطع زمانی که هنرجویان در آن قرار داشته و گستره مداوم بارش اطلاعات که فضای ذهنی آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد، محتوا باید به گونه‌ای نگارش یابد که قابلیت انتقال مناسبی داشته باشد تا هنرآموزان بتوانند با به کارگیری روش‌های آموزشی متنوع فرایند یاددهی یادگیری را تسهیل نمایند. در این راستا موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:

- ۱) تدریس به شیوه تعاملی و رودرو (هنرآموز با هنرجو و هنرجو با هنرجو) انجام شود تا ذهن هنرجویان با مسائل و موضوعات درس درگیر شود.
- ۲) در تدریس همواره به مشاغل مرتبط با رشته و گروه اشاره شود و نقش محتوای دروس در ارتباط با مشاغل مربوطه توجیه شود.
- ۳) تدریس با استفاده از فیلم، انیمیشن و پوستر انجام شود. زیرا کیفیت درک و فهم هنرجو با به کارگیری این فناوری‌ها ارتقا می‌یابد.
- ۴) پرسش‌های هر مبحث در کلاس، به وسیله هنرجویان پاسخ داده شود و پس از تصحیح و ارزشیابی، نتیجه در کار پوشه هنرجو درج شود.
- ۵) هر جلسه از هنرجویان ارزشیابی به عمل آید و نتیجه آن در کار برگ ارزشیابی آنان ثبت گردد، بدیهی است که بخش بزرگی از این ارزشیابی، حاصل نظارت شما بر فعالیت‌های علمی و عملی هنرجویان خواهد بود.
- ۶) هنرآموز باید در حین انجام فعالیت‌های کارگاهی بر کار هنرجویان نظارت مستمر داشته باشد. زیرا این نظارت علاوه بر حصول نتایج مطلوب برای ارزشیابی، موجب ارتقای کیفیت یادگیری خواهد شد.
- ۷) در آموزش‌های کارگاهی به شایستگی‌های غیرفنی از جمله نکات زیست‌محیطی، مسائل ایمنی، حفاظتی و بهداشتی توجه ویژه نموده و در ارزشیابی، جزء عوامل مهم و غیرقابل گذشت در نظر گرفته شوند.
- ۸) اخلاق محوری و رعایت اصول و ارزش‌های اخلاقی مانند حضور به موقع در کلاس و کارگاه، احترام هنرجویان به یکدیگر و هنرآموز، مسئولیت‌پذیری، صداقت و راستی، صرفه‌جویی، پرهیز از توهین و تمسخر و سرانجام تمرکز بر کار و درس

باید به‌طور جدی و مستمر مدّ نظر بوده و جزء ملاک‌های مهم ارزشیابی هنرجو در نظر گرفته شود.

۹ یکی از اهداف کتاب راهنمای هنرآموز، تهیه و معرفی چارچوب برای ارائه بهتر دروس کتاب درسی است. کتاب راهنمای هنرآموز این امکان را در اختیار هنرآموزان قرار می‌دهد تا بتوانند برنامه درسی را تجزیه و تحلیل کنند و با توجه به امکانات و محدودیت‌هایی که با آن مواجه‌اند و نیز با توجه به شرایط محیطی، ویژگی‌های دانش‌آموزان، امکانات موجود و.... درس مورد نظر را ساماندهی و اجرا نمایند. کتاب‌های راهنمای هنرآموز راهکارهای اولیه‌ای هستند که، علاوه بر ارائه دانش‌های بیشتر از کتاب درسی، به هنرآموزان این امکان را می‌دهد تا با خلاقیت خود، شیوه‌های فردی خود را انتخاب کنند و در راستای برنامه درسی، آموزش را اجرا نمایند. راهنمای هنرآموز در واقع «راهنمای حرفه هنرآموزی است» و گاهی به پیچیدگی‌های موضوع درس نیز می‌پردازد.

وظایف کتاب‌های راهنمای هنرآموز عبارت‌اند از:

۱ تبیین برنامه درسی (هدایت هنرآموز برای روش مناسب تدریس)؛

۲ هدایت هنرآموز در فرایند آموزش، تدریس و ارزشیابی؛

۳ دانش‌افزایی.

کتاب راهنمای هنرآموز درس تزیینات چوبی و پارچه‌ای در رشته معماری داخلی با هدف ارائه راهکارها و روش‌های مناسب در جهت تدریس بهتر و موفق‌تر برای هنرآموزان تألیف شده و شامل مطالبی است که هنرآموز در طول یک سال تحصیلی با آن مواجه است و در راستای آموزش به هنرجویان از آنها استفاده می‌کند. بنابراین سعی شده است در کتاب پیش‌رو، ابتدا برخی از واژگان کلیدی و پایه که در حوزه برنامه‌ریزی درسی کارکردهای عام دارند، توضیح داده شوند و سپس شیوه‌های آموزش «مباحث معماری داخلی» به‌صورت گام‌به‌گام تدوین شود. کتاب پیش‌رو شامل بخش‌های زیر است:

■ رویکردهای آموزشی و روش‌های تدریس؛

■ اهداف آموزشی و حیطه آنها؛

■ روش جمع‌آوری داده‌های هنرجو؛

■ روش آموزش هر درس به صورت گام به گام؛

■ منابع و مآخذ.

صلاحیت حرفه‌ای

مجموعه‌ای از شایستگی‌های حرفه‌ای است که با توجه به سطح، نوع و وسعت آنها به سطوح دیگر تقسیم خواهند شد.

آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای: آموزش و تربیت در قلمرو دنیای کار به زمینه‌سازی، آمادگی، نگهداشت و ارتقاء شغلی و حرفه‌ای گفته می‌شود. آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، ترکیبی جامع است که به جنبه‌هایی از فرایند آموزشی و تربیتی شامل مطالعه فناوری‌ها و علوم وابسته، کسب نگرش‌ها و مهارت‌های عملی، فهم و دانش مرتبط با حرفه‌ها در بخش‌های گوناگون اقتصادی و زندگی اجتماعی علاوه بر آموزش عمومی، اطلاق می‌شود. این ترکیب اعم از آموزش فنی و حرفه‌ای رسمی، غیررسمی و سازمان‌نایافته است. همچنین این آموزش‌ها شامل طیف وسیعی از فرصت‌های توسعه مهارت‌ها است که با بافت‌های ملی و محلی هماهنگ می‌گردد. یادگیری برای یاد گرفتن و رشد سواد و مهارت‌های محاسبه، مهارت‌های عَرَضی (غیرفنی) و مهارت‌های شهروندی نیز از مؤلفه‌های جدایی‌ناپذیر آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای می‌باشند.

شغل

واژه شغل «استخدام شدن برای ارائه خدمت و برای مدتی خاص» می‌باشد. شغل محدود به زمان و فرد کارفرما است. شغل مجموعه‌ای از کارها و وظایف مشخص است که در یک جایگاه خاص تعریف می‌شود. یک شخص ممکن است در یک حرفه در زمان‌های گوناگون مشاغل متفاوت داشته باشد.

حرفه

مجموعه‌ای از مشاغل دنیای کار است که شباهت معقولانه‌ای از نظر کارها، دانش و توانایی‌های مورد نیاز دارد. حرفه، مشغولیت اصلی فرد در طول زندگی است. استاندارد حرفه‌ای، حداقل‌های مورد انتظار دنیای کار در یک حرفه را نشان می‌دهد. حرفه، مرتبط با فرد و نقش وی در بازار و دنیای کار است (مانند حسابدار، خانه‌دار، جوشکار، پرستار، مهندس ساختمان و...). اکثر حرفه‌ها در بخش‌های مختلف وجود دارند درحالی‌که برخی از حرفه‌ها مانند مهندس معدن مربوط به بخش خاصی است. یک حرفه، مجموعه‌ای از مشاغل است که شباهت معقولانه‌ای از نظر کارها، دانش و توانایی‌های مورد نیاز دارد.

چارچوب صلاحیت ملی

چارچوبی است که صلاحیت‌ها، مدارک و گواهینامه‌هایی را در سطوح و انواع مختلف به‌صورتی منسجم و همگون بر اساس مجموعه‌ای از معیارها و شاخص‌های توافق شده به هم ارتباط می‌دهد. در این چارچوب به مهارت و تجربه در کنار دانش ارزش ویژه‌ای داده می‌شود و زمان و مکان یادگیری، ارزش کمتری دارد.

برنامه درسی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای

برنامه درسی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، مجموعه‌ای از استانداردهای دنیای کار، اهداف، محتوا، روش‌ها، راهبردهای یاددهی یادگیری، تجهیزات، زمان، فضا، استاندارد شایستگی‌ها، مواد آموزشی و استاندارد ارزشیابی است که هنرجو، کارآموز یا مربی را برای رسیدن به آن اهداف در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هدایت می‌نماید. دامنه شمول برنامه درسی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، دنیای کار و دنیای آموزش را در برمی‌گیرد.

معمولاً در نظام آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشورها سه نوع استاندارد در نظر گرفته می‌شود:

۱ استاندارد شایستگی حرفه‌ای؛ شایستگی یا مهارتی، که توسط متولیان صنعت، بازار کار و اتحادیه‌ها، صنوف و... تهیه می‌شود. در این استاندارد، وظایف، کارها و صلاحیت‌های هر شغل یا حرفه مورد توجه قرار می‌گیرند.

۲ استاندارد ارزشیابی؛ بر اساس استاندارد شایستگی حرفه‌ای و دیگر عوامل مؤثر توسط گروه‌های مشترکی از حوزه‌های گوناگون تهیه می‌شود و منجر به اعطای گواهینامه یا مدرک صلاحیت حرفه‌ای می‌گردد.

۳ استاندارد آموزشی (برنامه درسی)؛ بر اساس استانداردهای شایستگی حرفه و ارزشیابی توسط ارائه‌دهندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تهیه می‌گردد. در این استاندارد، اهداف و محتوای دروس، راهبردهای یاددهی یادگیری، تجهیزات آموزشی و... در اولویت قرار دارند.

آموزش مبتنی بر شایستگی

رویکردی در آموزش فنی و حرفه‌ای است که بر شایستگی‌های حرفه‌ای تمرکز دارد. شایستگی‌ها را به عنوان پیامدهای آموزشی در نظر می‌گیرد و فرایند نیازسنجی، طراحی و تدوین برنامه درسی و ارزشیابی بر اساس آنها انجام می‌شود. شایستگی‌ها می‌توانند به شایستگی‌های فنی (در یک حرفه یا مجموعه‌ای از حرفه‌ها)، غیرفنی و عمومی دسته‌بندی شوند. رسیدن فراگیران به حداقلی از همه شایستگی‌ها به عنوان هدف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در این رویکرد مورد توجه قرار می‌گیرد.

استاندارد شایستگی حرفه

استاندارد شایستگی حرفه تعیین‌کننده فعالیت‌ها، کارها، ابزارها و شاخص‌هایی برای عملکرد در یک حرفه می‌باشد.

گروه تحصیلی حرفه‌ای (چند رشته تحصیلی حرفه‌ای)

به چند رشته تحصیلی حرفه‌ای که در کنار هم قرار می‌گیرند تا فراگیر را برای انتخاب مبتنی بر علاقت، تصحیح در موقعیت بر اساس استعداد و حرکت در مسیر زندگی با توجه به استانداردهای راهنمایی و هدایت تحصیلی حرفه‌ای به صورت منطقی یاری رسانند، گروه تحصیلی حرفه‌ای گفته می‌شود. چندرشته‌ای‌ها ممکن است

با توجه به شرایط و امکانات منطقه‌ای هم‌خانواده، غیرهم‌خانواده، شایستگی‌های بزرگ مبتنی بر گروه‌های فرعی حرفه و شایستگی‌های طولی برای کسب کار باشد. گروه‌بندی تحصیلی حرفه‌ای باعث شکل‌دهی هویت حرفه‌ای و تکوین آن در طول زندگی خواهد شد.

اهداف توانمندسازی

«اهداف توانمندسازی» اهدافی هستند که بر اساس شایستگی‌ها، استاندارد عملکرد و اقتضائات یاددهی یادگیری جهت کسب شایستگی‌ها توسط دانش‌آموزان تدوین می‌گردند. اهداف توانمندسازی با توجه به رویکرد شکوفایی فطرت شامل پنج عنصر: تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق و چهار عرصه ارتباط متربی با خود، خدا، خلق و خلقت است که با محوریت ارتباط با خدا تعریف، تبیین و تدوین می‌شوند. با توجه به اینکه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی فرایند تکوین و تعالی هویت حرفه‌ای متربیان است و هویت متربیان بر ایند نوع ارتباط آنان با خدا، خود، خلق و خلقت می‌باشد، بنابراین اهداف تربیت با توجه به این عرصه‌ها قابل تبیین خواهد بود. این عرصه‌ها به گونه‌ای جامع، یکپارچه و منطقی کلیه ساحت‌های تربیتی^۱ را دربرمی‌گیرد.

فعالیت‌های یادگیری ساخت یافته

فعالیت‌های یادگیری ساخت یافته، بر اساس اصول حاکم بر انتخاب راهبردهای یاددهی یادگیری در شاخه فنی و حرفه‌ای طراحی می‌گردد. در تدوین فعالیت‌های یادگیری در دروس مختلف شاخه فنی و حرفه‌ای بر اساس برنامه درسی ملی ایران و حوزه یادگیری کار و فناوری، دیدگاه فناورانه حاکم خواهد بود. انتخاب فعالیت‌های یاددهی یادگیری در فرایند آموزش به کمک مواد و رسانه‌های یادگیری به منظور تحقق شایستگی‌ها بر اساس اصولی از قبیل تقویت انگیزه دانش‌آموزان، درک و تفسیر پدیده‌ها در موقعیت‌های واقعی دنیای کار، فعال نمودن دانش‌آموزان استوار است.

بسته تربیت و یادگیری

بسته تربیت و یادگیری، به مجموعه‌ای هماهنگ از منابع، مواد و رسانه‌های آموزشی اطلاق می‌شود که در یک بسته واقعی یا به صورت اجزایی هماهنگ با نشان و برند مؤسسه تولیدکننده، تهیه و برای یک یا چند پایه تحصیلی مورد استفاده قرار می‌گیرد. در حال حاضر با گسترش فناوری‌های نوین و ICT، بسته آموزشی با نرم‌افزارهای آموزشی، لوح فشرده و سایت‌های اینترنتی تکمیل می‌شود. طراحی و تهیه بسته یادگیری بر اساس ماکت بسته تربیت و یادگیری انجام می‌پذیرد. بسته تربیت و یادگیری می‌تواند شامل گستره‌ای از منابع و رسانه‌های آموزشی یا

۱- ساحت‌های تعلیم و تربیت بر اساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، عبارت‌اند از: اعتقادی، عبادی و اخلاقی، اجتماعی و سیاسی، زیستی و بدنی، زیباشناختی و هنری، اقتصادی و حرفه‌ای و علمی و فناورانه.

حاوی تعدادی کتاب و کتابچه، برگه‌های کار، لوح فشرده، فیلم آموزشی و حتی برخی وسایل کمک آموزشی و ابزارها باشد. در کنار بسته سخت‌افزاری، استفاده از امکانات نرم‌افزاری و اینترنت نیز می‌تواند به تکمیل یک بسته آموزشی کمک کند. می‌توان بسته تربیت و یادگیری را به دو گروه کلی شامل منابع اصلی و منابع تکمیلی تقسیم نمود. منابع اصلی شامل کتاب راهنمای هنرآموز، کتاب درسی و کتاب کار می‌شوند.

لذا بسته تربیت و یادگیری شامل اجزای زیر می‌باشد:

- ۱ کتاب درسی
- ۲ راهنمای هنرآموز
- ۳ کتاب همراه هنرجو
- ۴ کتاب کار
- ۵ نرم‌افزار دانش‌آموز
- ۶ فیلم هنرجو؛
- ۷ شبیه‌سازها
- ۸ فیلم هنرآموز
- ۹ پوستر

هدف کلی کتاب

ارائه راهکارهایی برای اجرای تدریس اثرگذار و نحوه آموزش مهارت‌های عملی و دانش مربوطه از طریق تمرین‌های مختلف و کار عملی است. محتوای اصلی این درس شامل پنج پودمان است که به‌طور خلاصه در زیر به آنها اشاره می‌شود:

پودمان اول: با عنوان اجرای کفپوش چوبی که در این پودمان مصالح اجرای کفپوش‌های چوبی و روش‌های اجرای آنها ارائه می‌شود و در ادامه به تفصیل مراحل اجرای کفپوش با لمینت توضیح داده می‌شود.

پودمان دوم: عنوان اجرای دیوار پوش چوبی را دارد که در آن ضمن معرفی مصالح چوبی مناسب برای اجرای دیوارپوش، مراحل یکی از کاربردی‌ترین روش‌های اجرای دیوارپوش چوبی نمایش داده شده است.

پودمان سوم: دارای عنوان اجرای جداکننده چوبی است. در این پودمان نمونه‌هایی از جداکننده چوبی معرفی شده و روش ساخت نمونه‌ای از آن شرح داده شده است. **پودمان چهارم:** اجرای مبلمان چوبی نام دارد. در این پودمان ضمن ارائه دسته‌بندی‌های مختلف مبلمان، نحوه ساخت مبلمان مطابق نقشه ارائه شده، آموزش داده شده است.

پودمان پنجم: با عنوان تزینات پارچه‌ای می‌باشد که در آن هنرجویان اجرای سقف کاذب پارچه‌ای را فرا گرفته و در ادامه با ویژگی‌های پرده در فضاهای داخلی آشنا شده و نیز روش اجرای دیوارپوش‌های پارچه‌ای را می‌آموزند.

هنرجویان این رشته در آینده به عنوان فعالان حوزه معماری داخلی مشغول به کار خواهند شد و ارائه محتوای آموزشی استاندارد و صحیح، در ارتقای کیفیت فضاهایی که آنها در ایجادشان سهمیم بوده‌اند بسیار مؤثر خواهند بود، از این رو مسئولیت شما در خصوص تربیت هنرجویانی متعهد به اصول اخلاقی، دارای مهارت‌های عملی و دانش کافی در زمینه معماری داخلی اهمیت بسزایی دارد. تدریس شما تلاشی است دوجانبه، برای یاد دادن و یاد گرفتن واحدهای یادگیری. برنامه‌ریزان درسی، برنامه مدونی را در اختیار شما قرار می‌دهند و شما خواهید توانست با استفاده از فنون و ابزارهای آموزشی، هنرجو را درگیر آموزش کنید. او نباید به عنوان گیرنده منفعل، درگیر جادوی اطلاعات شود، بلکه باید همراه شما، مهارت‌های یادگیری، اتکای به خود، تفکر، خرد ورزی، حل مسئله، روابط انسانی، همکاری و مشارکت را تجربه کند تا بدان حد که آنها را در زندگی خود به کار گیرد. بنابراین تا حد امکان فرصت تمرین و تجربه را به او بدهید و نوآوری و خلاقیت او را ارج بگذارید. قبل از توجه به نکات پیشنهادی، به منظور نهادینه شدن آنها لازم است به یادگیری مداوم، مسئولیت‌پذیری، وجدان کاری، همکاری و مشارکت، صرفه‌جویی، توجه به محیط‌زیست، پاسداری از ارزش‌های مذهبی و اخلاقی، احترام به قانون و... اعتقاد داشته باشیم و آنها را در طول آموزش سرلوحه کار قرار دهیم.

نکات پیشنهادی

- ۱ قبل از تدریس هر واحد یادگیری، در زمینه ضرورت و اهمیت مفاهیم، با هنرجویان بحث و گفت‌وگو کنید.
- ۲ محتوای واحدهای یادگیری را با توجه به فعالیت‌های ارائه شده با هنرجویان مطرح کنید، سپس جمع‌بندی کلی را با کمک آنها ارائه دهید.
- ۳ با توجه به اینکه بعضی از قسمت‌های هر بخش کتاب برای کسب اطلاعات بیشتر در نظر گرفته شده است و ارزشیابی از آن صورت نمی‌گیرد، هنرجویان را تشویق نمایید که آنها را مطالعه کنند.
- ۴ هنرجویان را ترغیب نمایید تا در اجرای فعالیت‌های عملی تلاش کنند و نتایج کار را در کلاس، مورد بحث و تبادل نظر قرار دهند.
- ۵ از آنجا که این درس فعالیت‌ها و تمرین‌های عملی بسیاری را پیشنهاد می‌کند، هنرجویان را تشویق کنید که در فعالیت‌های گروهی شرکت کنند و کارایی فعالیت‌هایشان را با سایر گروه‌های کلاسی، ارزیابی کنند. در ضمن، نمونه‌ای از کلیه فعالیت‌های خود را برای ارزیابی و استفاده نهایی در پوشه‌ای جمع‌آوری نمایند.
- ۶ ارزشیابی واحدهای یادگیری به دو صورت مستمر و پایانی صورت می‌گیرد.

ارزشیابی عملی با توجه به شاخص‌هایی چون مشارکت در فعالیت‌های گروهی، مهارت در اجرای کار، علاقه‌مندی، خلاقیت، رعایت نظم و انضباط، تهیه گزارش کار براساس تمرینات و پیشنهادهای هر بخش در طول سال براساس فعالیت‌های انجام شده و ارزشیابی نظری کلیه مباحث واحدهای یادگیری به صورت مستمر و پایانی انجام می‌گیرد.

۷ با توجه به تازگی مطالب این واحدهای یادگیری، از شما درخواست می‌شود نظرها و پیشنهادهای خود را با ما در میان بگذارید و زمینه را برای تهیه مطالبی مفیدتر و پربارتر فراهم سازید.

۸ هر درس را با نام خدا و با یک پیام مرتبط با موضوع آغاز نمایید.

۹ با توجه به واحد یادگیری، وسایل و ابزار لازم را از قبل آماده کنید و فضای آموزشی را مشخص کنید.

۱۰ برای اجرای هر هدف، طرح درس تهیه کنید.

۱۱ هر قسمت از محتوای درس را با طرح یک فعالیت تأمل برانگیز مانند طرح سؤال، نمایش فیلم و نمایش تصویر شروع کنید.

۱۲ برای ادامه تدریس از جمع‌بندی نظرات هنرجویان استفاده کنید.

۱۳ در آموزش مفاهیم از روش‌های فعال تدریس استفاده کنید.

۱۴ بعد از طرح محتوای درس، بر انجام فعالیت‌های مطرح شده نظارت کنید.

۱۵ به منابع ذکر شده در تدریس مراجعه نمایید و از آنها بهره‌گیری کنید.

۱۶ هنرجویان را به استفاده از منابع ذکر شده هدایت نمایید.

اهمیت و ضرورت رشته تحصیلی معماری داخلی

یکی از اصلی‌ترین نیازهای بشر، تهیه مسکن و سرپناه بوده که در مراحل مختلف تاریخی و رشد اجتماعی به ترتیب به نیازهای امنیتی، کارایی و زیبایی پاسخ داده است. مسکن انسان‌های نخستین او را از بلایای طبیعی، جانوران درنده و شرایط نامساعد جوی در امان نگه می‌داشته است.

متناسب بودن کاربرد مسکن از نظر اندازه و شکل و فرم، این فضا را با انتظارات بشر هماهنگ ساخته است. توجه به جمال و درک زیبایی‌ها و مشغولیت‌های ذهنی بشر هم‌زمان با رفع اولین نیاز او شکل گرفت به طوری که بر روی دیواره داخلی اولین پناهگاه‌های طبیعی انسان نقاشی‌هایی از آما، ذهنیات و تجربیات او جلوه‌گر شده است. تهیه و ساخت فضاهای مورد نیاز در ابتدا توسط شخص انجام می‌گرفت اما به تدریج با رشد تکنولوژی و کسب تجربه افراد در این زمینه خاص، نیاز به انتقال تجربه و آموزش به دیگران و نسل‌های بعدی ضرورت پیدا کرد.

امروزه نیز طراحی و ساخت مسکن و فضاهای مناسب مورد نیاز توسط افرادی با تجربه و دانش آموخته در این حوزه صورت می‌گیرد. ساماندهی و مدیریت فضاهای

داخلی این ساخت و سازها با توجه به معماری پایدار (اقتصاد و ارکان اصلی آن، اجتماعی و زیست محیطی) تربیت افرادی متخصص با اطلاعات کافی و به روز و متناسب با ارزش‌های دینی و فرهنگی کشور را ضروری می‌سازد. این افراد علاوه بر ارتقای کیفیت زندگی خصوصی و اجتماعی افراد در مدیریت منابع و حفظ و نگهداری محیط زیست مؤثر خواهند بود.

با توجه به ارائه آموزش رسمی در شاخه فنی و حرفه‌ای، رشته معماری داخلی و به تبع آن نبود کارگر ماهر و کاردان حوزه معماری داخلی، تربیت هنرجویان مستعد را در این رشته ضروری می‌نماید.

پژوهش و برنامه‌ریزی‌های انجام شده در این زمینه آمار شاغلین حوزه معماری داخلی مرکز آمار ایران رشد صعودی اشتغال را در این زمینه پیش‌بینی می‌کند.

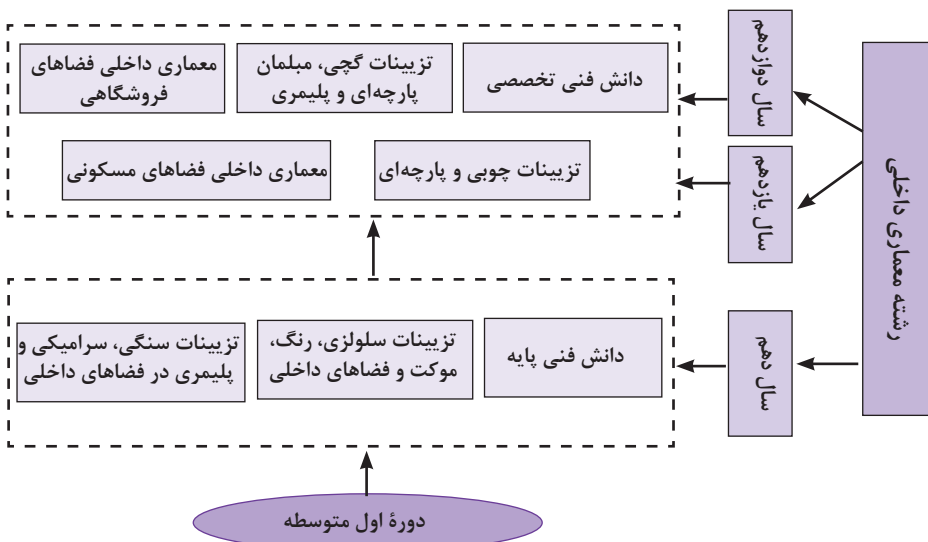
هدایت تحصیلی حرفه‌ای

هدایت تحصیلی حرفه‌ای شامل موارد زیر است:

۱ هدایت از طریق در اختیار قرار دادن اطلاعات شغلی و حرفه‌ای که بخشی از آن در برنامه درسی رشته وجود دارد و بخش‌های دیگر شامل مسیر توسعه حرفه‌ای از طریق بازدید و کارآموزی محقق می‌شود.

۲ مشاوره حرفه‌ای که در طول سال تحصیلی توسط مشاوران و با کمک آزمون‌های استاندارد انجام خواهد شد.

- هدایت آموزشی که توسط مشاوران و با ابزارهای سنجش خاص به منظور هدایت فراگیران در مسیرهای تحصیلی افقی و عمودی در مقطع متوسطه انجام می‌شود.

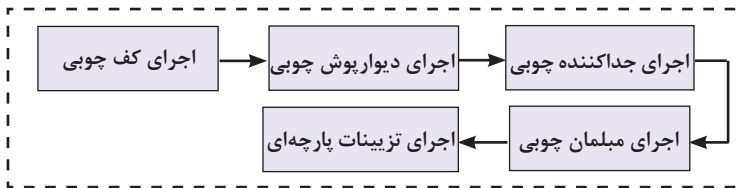

فصل ۲

معرفی واحدهای یادگیری

معرفی واحدهای یادگیری

درس تزئینات چوبی و پارچه‌ای در سال یازدهم در قالب ۵ پودمان مستقل از یکدیگر و به صورت خطی ارائه می‌شود. سازمان‌دهی واحدهای یادگیری نیز به صورت مستقل انجام شده و تکالیف کاری به صورت خطی هستند و مراحل کاری به صورت ارائه دانش در قالب تکالیف یادگیری ساخت یافته و مهارت بعد از آن به صورت تمرین عملی در حیطه وسعت محتوا به ترتیب آورده می‌شود. شایستگی‌های غیرفنی، زیست‌محیطی، ایمنی و نگرشی به صورت تلفیقی در دانش و مهارت ارائه می‌شود.

شایستگی‌های مورد انتظار

شایستگی‌های فنی

- اجرای کف چوبی
- اجرای دیوارپوش چوبی
- اجرای جداکننده چوبی
- اجرای مبلمان چوبی
- اجرای دیوارپوش پارچه‌ای
- اجرای سقف کاذب پارچه‌ای

شایستگی‌های غیرفنی

- مدیریت مواد و تجهیزات
- مدیریت کیفیت
- مذاکره
- تفسیر اطلاعات
- مدیریت زمان
- مدیریت منابع مالی
- درستکاری

اهداف تفصیلی درس: تزیینات چوبی و پارچه‌ای

عرصه عناصر	رابطه با خویشتن (روح، روان و جسم)	رابطه با خدا	رابطه با خلق خدا (سایر انسان‌ها)	رابطه با خلقت
تعقل، تفکر و اندیشه‌ورزی (تأمل، استدلال، استنباط، تجزیه و تحلیل، توجه، تدبیر، نقد، کشف، درک، حکمت، خلاقیت و پژوهش)	- توجه به اهمیت محاسبات در تعیین مقدار مصالح اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - درک مسئولیت‌پذیری در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - توجه به اهمیت اجرای دقیق تزیینات چوبی و پارچه‌ای	- توجه به اخلاق حرفه‌ای با توجه به ناظر بودن خداوند در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - درک اهمیت استفاده مناسب از مصالح به عنوان نعمت‌های الهی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - درک حکمت کار و تلاش در آموزه‌های دینی و توجه به آن در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای	- توجه به ارتباط مؤثر و کار تیمی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - کشف اهمیت خیرخواهی استفاده‌کنندگان در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - توجه به انجام به موقع کار در قبال کار فرما در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای	- پژوهش در مدیریت منابع و مصالح در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - درک اهمیت اجرای قوانین مرتبط با محیط زیست در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - توجه به به کارگیری فناوری‌های نو، هم سو با حفاظت از محیط زیست در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای
ایمان و باور (پذیرش، تعبد، التزام قلبی)	- علاقه به یادگیری مادام‌العمر در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - پذیرش مسئولیت در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - التزام قلبی به به کارگیری ابزار و وسایل مرتبط در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای	- باور به پرهیزکاری در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - ایمان و باور به استفاده از مصالح بوم آورد محلی به عنوان نعمت الهی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - پذیرش فرهنگ کار و تلاش آموزه‌های دینی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای	- اعتقاد به ارتباط مؤثر و کار تیمی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - باور به خیرخواهی در قبال استفاده‌کنندگان در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - باور به تأمین ایمنی محیط کارگاه و همسایگی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای	- نگرش مطلوب به مدیریت منابع و مصالح در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - پذیرش قوانین مرتبط با محیط زیست در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - علاقه به به کارگیری مصالح و فناوری‌های نو در مباحث زیست‌محیطی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای
علم (کسب معرفت و شناخت، بصیرت و آگاهی)	- تشریح روند اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - بیان قوانین مرتبط با اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - شرح نحوه به کارگیری ابزار و وسایل مرتبط با اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای	- توصیف مصادیق اخلاق اسلامی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - آگاهی از مصالح بوم آورد به عنوان نعمت الهی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - آگاهی از اصول و فرآیند فرهنگ تولید و فناوری براساس آموزه‌های دینی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای	- شرح ارتباط مؤثر و کار تیمی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - بیان نمونه‌هایی از مسئولیت‌پذیری در قبال استفاده‌کنندگان از کارهای اجرایی تزیینات چوبی و پارچه‌ای - پیش‌بینی و بیان مقدار و نوع مصالح مصرفی پیش از اجرای کار برای کارفرما در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای	- شناخت و آگاهی از کاربرد فناوری در مدیریت منابع و مصالح در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - بصیرت و آگاهی از قوانین مرتبط با محیط زیست در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای - تشریح اصول توسعه پایدار در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای

<p>عمل (کار، تلاش، اطاعت، عبادت، مجاهدت، کارآفرینی، مهارت و...)</p>	<p>- اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای بانگوش سیستمی - به‌کارگیری قوانین مرتبط با اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- به‌کارگیری ابزار و وسایل مرتبط با اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p>	<p>- عمل به اخلاق اسلامی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- استفاده از مصالح بوم آورد به عنوان نعمت الهی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- به‌کارگیری فرهنگ تولید و فناوری براساس آموزه‌های دینی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p>	<p>- تلاش برای برقراری ارتباط موثر و کار تیمی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- مسئولیت‌پذیری در قبال استفاده‌کنندگان از کارهای اجرایی تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- تعیین مقدار و نوع مصالح مصرفی پیش از اجرای کار برای کارفرما در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p>	<p>- استفاده بهینه از منابع و مواد مصرفی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- عمل به قوانین مرتبط با حفظ محیط زیست در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- عمل به اصول توسعه پایدار در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p>
<p>اخلاق (تذکیه، عاطفه و ملکات نفسانی)</p>	<p>- التزام عملی به اخلاق حرفه‌ای در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- تعهد و داشتن مسئولیت در جایگاه مجری تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- التزام عملی به ارتقای اطلاعات فنی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p>	<p>- التزام به رعایت اخلاق حرفه‌ای با توجه به ناظر بودن خداوند در کارهای اجرایی تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- التزام به استفاده از مصالح بوم آورد به عنوان نعمت الهی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- پایبندی به اجرای فرهنگ تولید و فناوری براساس آموزه‌های دینی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p>	<p>- تعهد به کارآفرینی برای دیگران در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- خیرخواهی همکاران و کارفرمایان در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- التزام به حفظ ایمنی محیط کارگاه اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p>	<p>- پایبندی به مدیریت منابع و مصالح به‌منظور کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- التزام به استفاده از مصالح بوم آورد در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p> <p>- التزام در به‌کارگیری مصالح و فناوری‌های هم‌سو با حفظ محیط‌زیست در اجرای تزیینات چوبی و پارچه‌ای</p>

بودجه‌بندی زمانی درس: درس تزیینات چوبی و پارچه‌ای شامل ۶ واحد یادگیری به شرح زیر است:

ردیف	نام واحد یادگیری	کل ساعت	ساعت عملی	ساعت نظری
۱	اجرای کف پوش چوبی	۶۰	۳۶	۲۴
۲	اجرای دیوارپوش چوبی	۶۰	۳۶	۲۴
۳	اجرای جداکننده چوبی	۶۰	۳۶	۲۴
۴	اجرای مبلمان چوبی	۶۰	۳۶	۲۴
۵	اجرای دیوارپوش پارچه‌ای تزیینی	۳۰	۱۸	۱۲
۶	اجرای سقف کاذب پارچه‌ای	۳۰	۱۸	۱۲

هر واحد یادگیری شامل سه الی شش مرحله به شرح زیر خواهد بود:

واحد یادگیری «اجرای کف پوش چوبی»				
ردیف	مراحل	عملی	نظری	جمع کل
۱	رولوه کف فضا	۶	۴	۱۰
۲	آماده سازی بستر کف سازی	۹	۶	۱۵
۳	نصب و اجرای کف چوبی با قرنیز	۱۵	۱۰	۲۵
۴	پرداخت نهایی کف چوبی	۳	۲	۵
۵	کنترل کارها و تحویل کار	۳	۲	۵

واحد یادگیری «اجرای دیوارپوش چوبی»				
ردیف	مراحل	عملی	نظری	جمع کل
۱	آماده سازی کارگاه	۳	۲	۵
۲	کنترل سفت کاری	۳	۲	۵
۳	اجرای بستر زیرسازی	۱۰	۷	۱۷
۴	نصب قطعات چوبی	۱۸	۱۲	۳۰
۵	پرداخت نهایی	۲	۱	۳

واحد یادگیری «اجرای جداکننده چوبی»				
ردیف	مراحل	عملی	نظری	جمع کل
۱	آماده سازی کارگاه	۳	۲	۵
۲	ساخت قطعات اصلی و اتصال آنها به یکدیگر	۲۰	۱۲	۳۲
۳	ساخت و اجرای قسمت های میانی	۱۱	۹	۲۰
۴	کنترل نهایی و رفع اشکالات	۲	۱	۳

واحد یادگیری «اجرای مبلمان چوبی»				
ردیف	مراحل	عملی	نظری	جمع کل
۱	طراحی و ساخت سازه	۱۳	۹	۲۲
۲	اجرای سطح نشستن و پرداخت آن	۶	۴	۱۰
۳	اجرای رویه کوبی و نصب رویه به سازه	۱۵	۱۰	۲۵
۴	پرداخت نهایی	۲	۱	۳

واحد یادگیری «اجرای دیوارپوش پارچه‌ای تزئینی»				
ردیف	مراحل	عملی	نظری	جمع کل
۱	آماده‌سازی کارگاه	۲	۱	۳
۲	کنترل سفت کاری	۱	۰/۵	۱/۵
۳	اجرای زیرسازی	۸	۵/۵	۱۳/۵
۴	اجرای پوشش پارچه‌ای	۶	۴/۵	۱۰/۵
۵	پرداخت نهایی	۱	۰/۵	۱/۵

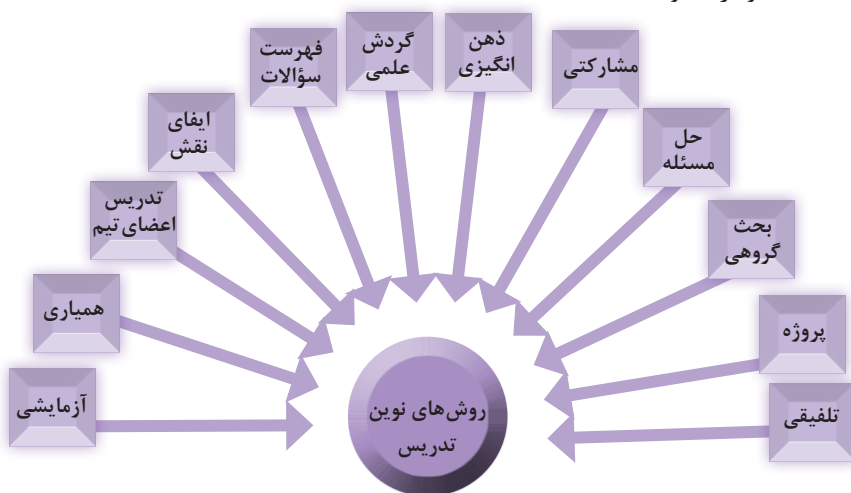
واحد یادگیری «اجرای سقف کاذب پارچه‌ای»				
ردیف	مراحل	عملی	نظری	جمع کل
۱	آماده‌سازی کارگاه	۲	۱	۳
۲	کنترل سفت کاری و تأسیسات	۱	۰/۵	۱/۵
۳	اجرای زیرسازی	۸	۵/۵	۱۳/۵
۴	اتصال پارچه به زیرسازی	۶	۴/۵	۱۰/۵
۵	پرداخت نهایی و تحویل	۱	۰/۵	۱/۵

فصل ۳

آشنایی با روش‌های نوین تدریس

روش‌های نوین تدریس

برای آموزش مطالب به فراگیران با توجه به موضوع، محتوا، سن فراگیران و... روش‌های تدریس مختلفی وجود دارد. برای آشنایی با روش‌های نوین تدریس به نمودار ۱ توجه نمایید.

نمودار ۱- روش‌های نوین تدریس

روش گروهی یا مشارکتی

تدریس مشارکتی یک راهبرد توصیه شده برای یادگیری فردی و جمعی است که نه تنها فرد در مقابل یادگیری خود مسئول است بلکه در مقابل یادگیری دیگران نیز مسئول است و هنرآموز می‌تواند با انعطافی که در ترکیب و اندازه گروه‌ها به وجود می‌آورد به یک تدریس اثربخش دست یابد، به طوری که نه تنها هنرجویان بتوانند با هم کار کنند بلکه یادگیری خود و دیگران را به حداکثر رسانده و از این یادگیری لذت ببرند. فعالیت‌های گروهی، یادگیری را جذاب و پربار می‌سازد و به رشد شناختی هنرجویان کمک می‌کند. این روش در رشد اجتماعی و عاطفی آنان نیز تأثیرگذار است. هنرجویان در تعامل با یکدیگر یاد می‌گیرند و همین ارتباط، توانایی‌های اجتماعی و عاطفی آنان را افزایش می‌دهد و همدلی و همکاری را در آنان تقویت می‌کند.

برای اجرای درست فعالیت‌های گروهی و مشارکتی، توجه به نکات زیر، ضروری است:

۱ ابتدا ضرورت و اهمیت مشارکت و کارگروهی را برای هنرجویان توضیح دهید تا آگاهانه در اجرای این روش، مشارکت کنند.

۲ با توجه به موضوع درس و تعداد هنرجویان در کلاس، تعداد گروه‌های کاری را مشخص کنید (۳ یا ۴ گروه و هر گروه ۲ الی ۴ هنرجو).

۳ از هنرجویان بخواهید برای گروه خود یک هماهنگ‌کننده و یک گزارشگر انتخاب کنند. وظیفه هماهنگ‌کننده، ایجاد نظم، رعایت نوبت در گروه و نظارت بر اجرای درست فعالیت گروهی است. وظیفه گزارشگر، یادداشت مطالب مطرح شده در گروه، تهیه گزارش از کار گروهی و ارائه آن در کلاس است. این افراد نباید ثابت باشند. هر هنرجو هم باید تجربه کار هماهنگ‌کننده و هم گزارشگر را داشته باشد. قبل از شروع کار گروهی، این مطالب را برای هنرجویان توضیح دهید.

۴ گروه‌بندی هنرجویان به گونه‌ای باشد که افراد هر گروه ثابت نباشند و تغییر کنند. برای این کار می‌توانید از روش‌های زیر استفاده کنید:

۴-۱- شمارش و تقسیم‌بندی هنرجویان بر اساس اعداد. به عنوان مثال اگر می‌خواهید چهار گروه تشکیل دهید، از هنرجویان بخواهید از یک تا چهار بشمارند و آن را تکرار کنند. در پایان شماره‌های یک با هم، دو با هم، سه با هم و چهار با هم یک گروه را تشکیل دهند.

۴-۲- هنرجویان را به صورت تصادفی در کلاس بنشانید و از آنان بخواهید از سمت راست یا چپ، هر چهار نفر یک گروه را تشکیل دهند.

۴-۳- گاهی اوقات، گروه‌ها را بر اساس انتخاب و تمایل هنرجویان تشکیل دهید.

۴-۴- گاهی خود شما، بر اساس توانمندی‌های هنرجویان آنها را گروه‌بندی کنید. در این روش توجه داشته باشید در هر گروه هنرجویان از نظر درسی، قوی، متوسط و ضعیف با هم باشند.

۵ هرگز گروه‌ها را بر اساس هنرجویان قوی، متوسط و ضعیف تقسیم‌بندی نکنید. بهترین گروه مشارکتی، گروهی است که هنرجویان طیف‌های مختلف آموزشی (قوی، متوسط، ضعیف)، با هم باشند تا بتوانند به یکدیگر کمک کنند و همدلی و همکاری بین آنها ایجاد شود.

۶ گاهی از هنرجویان بخواهید روشی برای گروه‌بندی ارائه دهند. با این کار، خلاقیت و انگیزه آنان را در کارگروهی، تقویت می‌کنید.

۷ هنگام اجرای فعالیت گروهی، خلاصه‌ای از قواعد کارگروهی مانند نظم، مسئولیت‌پذیری، رعایت احترام و نوبت، همکاری و... را روی تابلوی کلاس بنویسید یا هر روش دیگر آن را نشان دهید و هنگام اجرای کار گروهی، توجه هنرجویان را به آن جلب کنید.

تدریس مشارکتی یک راهبرد تدریس در گروه‌های کوچک است اما هر تدریسی که با استفاده از گروه صورت می‌گیرد لزوماً نمی‌تواند تدریس مشارکتی تلقی گردد. زیرا تدریس مشارکتی الزامات و روش‌های مخصوص به خود را دارد و تا زمانی که این الزامات در جای خود و به صورت درست انجام نگیرد نمی‌توان گفت تدریس مشارکتی صورت پذیرفته است.

یکی از وظایف اصلی هنرآموزان، ایجاد زمینه مشارکت، همکاری، رفاقت گروهی و صمیمیت میان هنرجویان است. فلسفه وجودی تدریس مشارکتی دقیقاً به همین منظور است. اگرچه، به خاطر وجود برخی ویژگی‌های فردی از جمله ویژگی‌های هوشی، شخصیتی، زمینه خانوادگی و... رقابت علمی و فنی میان هنرجویان ایجاد خواهد شد، اما وظیفه ما به عنوان یک هنرآموز حرفه‌ای این است که از تبدیل شدن به رقابت شخصی جلوگیری کنیم. بلکه همان طوری که در قبل آمد هنرآموز باید تمام تلاش خود را معطوف به این هدف نماید که هنرجویان، موفقیت خود را منوط به موفقیت دیگران بدانند و در واقع به این شعار اعتقاد پیدا کنند که یا «همگی غرق می‌شویم و یا همگی نجات پیدا می‌کنیم». در این صورت است که هنرجویان قوی‌تر، دست دیگر هنرجویان را خواهند گرفت.

به اعتقاد برخی صاحب نظران یادگیری مشارکتی به معنای گروه‌بندی هنرجویان براساس توانایی‌های مشابه نیست، بلکه بر عکس هر اندازه ناهمگونی اعضای گروه از نظر نژاد، زبان، فرهنگ، هوش و پیشرفت تحصیلی بیشتر باشد کارایی رویکرد یادگیری مشارکتی بیشتر خواهد بود.

تعداد هنرجویان عضو هر گروه و ترکیب اعضای گروه

اولین وظیفه هنرآموز در تدریس مشارکتی، گروه‌بندی هنرجویان در گروه‌های کوچک است. اما آنچه که مهم است این است که در گروه‌بندی هنرجویان، بایستی قواعدی را رعایت نمود تا حداکثر نتیجه حاصل شود و گرنه ممکن است نتوانیم از تشکیل گروه به نتایج دلخواه خود دست پیدا کنیم. اعضای تشکیل‌دهنده هر گروه از قانون علمی «آستانه تحمل» پیروی می‌کنند. آستانه تحمل کودکان با نوجوانان و بزرگسالان کاملاً متفاوت است. کودکان آستانه تحمل کمتری نسبت به بزرگسالان دارند. زود خسته می‌شوند، در یک زمان واحد نمی‌توانند با تعداد بیشتری از افراد رابطه برقرار ساخته و آن را تا مدتی حفظ نمایند. لذا باید در گروه‌بندی هنرجویان، این عامل را مورد توجه قرار داد. یعنی تعداد اعضای هر گروه، رابطه مستقیمی با سن آنها دارد. هرچه سن فراگیران کمتر، تعداد اعضای گروه نیز کمتر و هرچه سن فراگیران بالاتر، تعداد اعضای گروه نیز می‌تواند بیشتر باشد. بهتر است، تعداد اعضای گروه دانش‌آموزان دوره ابتدایی ۲ تا ۳ نفر، دانش‌آموزان دوره

متوسطه اول ۳ تا ۴ نفر و دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم و بالاتر ۴ تا ۷ نفر باشد. در موارد ترکیب اعضای گروه رعایت دو نکته زیر الزامی است:

الف) تا جایی که ممکن است اجازه دهید هنرجویان خود اعضای گروه را تعیین کنند. اما اگر این کار به درستی انجام نشد هنرآموز حق دارد که در تعیین اعضای گروه دخالت کند.

ب) هنرآموز باید توجه داشته باشد که در هر گروه، هنرجویانی از هر سه طیف ضعیف، متوسط و قوی حضور داشته باشند. اگر هنرجویان این گونه عمل نمایند؛ هنرآموز می‌تواند با استفاده از روش‌های دیگر، آنها را سروسامان دهد.

روش ذهن‌انگیزی یا بارش فکری

ذهن‌انگیزی یکی از روش‌های آموزش خلاق و مشارکتی است. در این روش، مسئله یا پرسشی در کلاس مطرح می‌شود و هنرجویان آزادانه نظرات خود را در مورد آن بیان می‌کنند و در پایان، مطالب جمع‌بندی و مجدداً در کلاس ارائه می‌شود. ذهن‌انگیزی، رشد شناختی به ویژه تفکر انتقادی، منطقی و خلاق را در هنرجویان تقویت می‌کند و به رشد اجتماعی و عاطفی آنان کمک می‌کند و جرئت‌ورزی و اعتماد به نفس آنها را افزایش می‌دهد.

اجرای این روش مستلزم رعایت نکات زیر است:

۱ به همه هنرجویان فرصت داده شود تا آزادانه در گفت‌وگو شرکت کنند. برای مشارکت هنرجویان، آنان را به پاسخ‌گویی مجبور نکنید، بلکه با ایجاد انگیزه، آنها را به شرکت در گفت‌وگو تشویق کنید.

۲ اگر هنرجویی پاسخ درستی را ارائه نداد، آن را بپذیرید، زیرا نپذیرفتن چنین پاسخ‌هایی سبب می‌شود که هنرجویان در گفت‌وگو شرکت نکنند؛ اما هنگام جمع‌بندی پایانی بدون نام بردن از هنرجویان، به اصلاح نظرات نادرست بپردازید.

۳ نظم و نوبت مشارکت همه هنرجویان را در اجرای این روش، رعایت کنید.

۴ در پایان، نظرات هنرجویان را اصلاح و جمع‌بندی کنید و در اختیار آنان قرار دهید. می‌توانید جمع‌بندی نظرات را هر بار به عهده یک گروه از هنرجویان قرار دهید و نظرات اصلاحی خود را ارائه دهید.

۵ جمع‌بندی نظرات جلسه را نیز هر بار یک گروه از هنرجویان، بر حسب محتوای آن، به صورت پوستر، بروشور، نمودار و... در کلاس ارائه دهند.

چهار قاعده اساسی بارش مغزی:

۱ انتقال به ذهن ممنوع: این مهم‌ترین قاعده است و لازم است تمام اعضا به آن توجه کرده و بررسی و ارزیابی پیشنهاد را به آخر جلسه موکول کنند. ضمن اینکه

ملاحظه تبعیض آمیز پیشنهادها نیز ممنوع است.

۲ اظهار نظر آزاد و بی واسطه: همه هنرجویان حق اظهار نظر دارند و هیچ کس نباید به جای شخص دیگری اظهار نظر کند. این قاعده برای جرئت بخشیدن به شرکت کنندگان برای ارائه پیشنهادهایی است که به ذهن آنها خطور می کند، به عبارت دیگر در یک جلسه بارش مغزی تمام اعضا باید جسارت و شهامت اظهار نظر را پیدا کرده باشند و بدون آنکه ترسی از ارزیابی و بعضاً انتقاد مستقیم داشته باشند؛ بتوانند پیشنهاد و نظر خود را بیان کنند. هرچه پیشنهاد جسورانه تر باشد نشان دهنده اجرای موفق تر جلسه است.

۳ تأکید بر کمیت: هرچه تعداد نظرات بیشتر باشد، احتمال وجود پیشنهادهای مفید و کارسازتر در بین آنها بیشتر می شود. موفقیت اجرای روش بارش مغزی با تعداد پیشنهادهای مطرح شده در جلسه رابطه مستقیم دارد. در این روش این گونه عنوان می شود که هرچه تعداد پیشنهادها بیشتر باشد احتمال وجود طرح پیشنهاد کیفی بیشتر است.

۴ تلفیق و بهبود پیشنهادها: اعضا می توانند علاوه بر ارائه پیشنهاد، نسبت به بهبود پیشنهاد خود اقدام کنند. روش بارش مغزی این امکان را به اعضا می دهد که پس از شنیدن پیشنهادهای دیگران، پیشنهاد اولیه خود را بهبود بخشند. آنها همچنین می توانند پیشنهاد خود را با چند پیشنهاد دیگر تلفیق کرده و پیشنهاد بهتر و کامل تری را به دست آورند.

روش فهرست سؤالات

در این روش، فهرستی از سؤالات مختلف تهیه می شود تا موجب برانگیختن قدرت تفکر و تصوّر فرد گردد. این تکنیک راهی برای به کار انداختن قدرت تصوّر فرد شناخته شده است.

در این روش، شیوه عمل به این گونه است: ابتدا موضوع یا مسئله ای را که می خواهید درباره آن فکر کنید، مشخص می کنید؛ سپس سلسله سؤالاتی را درباره هر مرحله از آن موضوع یا مسئله مطرح می کنید. نقطه قوت این روش، افزایش خلاقیت هنرجویان است.

روش مسئله ای (حل مسئله)

این روش یکی از روش های فعال تدریس است، نوعی آماده کردن فراگیران برای زندگی واقعی است. در این روش، فعالیت های آموزشی به گونه ای تنظیم می شوند که در ذهن فراگیرنده (هنرجو) مسئله ای ایجاد شود و او با علاقه مندی برای

حل مسئله تلاش می‌کند. این روش به صورت فردی یا گروهی اجرا می‌شود و با روش‌های سنتی کاملاً فرق دارد.

یک ضرب‌المثل معروف است که می‌گوید: «اگر به فردی یک ماهی بدهی، یک وعده غذای او را تأمین کرده‌ای، اما اگر به او ماهیگیری بیاموزی، غذای یک عمر او را تأمین کرده‌ای» بنابراین باید به هنرجویان یاد دهیم تا به اقتضای زمان، اطلاعات و آموخته‌های خود را تعمیم دهند و نیروهای بالقوه خود را به فعلیت برسانند و در گستره زندگی به رفتارهای مطلوب تبدیل کنند.

اجرای این الگو دارای مراحل زیر است:

۱ مشخص کردن مشکل یا مسئله مورد تدریس به صورت دقیق و روشن؛

۲ جست‌وجوی راه‌حل‌های متعدد؛

۳ بررسی راه‌حل‌های متعدد؛

۴ انتخاب راه‌حل مناسب؛

۵ اجرای راه‌حل مناسب؛

۶ پیگیری نتایج به دست آمده.

هرچند روش حل مسئله دارای مدل‌های متفاوتی است، اما همه در این اصل سهیم‌اند که به هنرجویان یاد می‌دهد به اهداف‌شان دست یابند و هرچه قدرت تصمیم‌گیری و گزینش راه‌حل‌های مطلوب در هنرجویان افزایش یابد، نیازهای روزمره خود را راحت‌تر رفع می‌کنند و موفق‌تر خواهند بود. شرایطی که فراگیرنده در این روش، باید داشته باشد عبارت‌اند از: توجه به مسئله، قدرت درک مسئله، تشخیص ویژگی‌های مسئله، آمادگی برای حل مسئله، قدرت تنظیم راه‌حل‌های احتمالی، قدرت گردآوری اطلاعات و تحلیل آنها، قضاوت در مورد اطلاعات گردآوری شده و تعمیم و کاربرد مسئله.

محیط و شرایط آموزشی باید به گونه‌ای تنظیم گردد که هرگاه فراگیرنده با مشکل مواجه شود، آن را درک کند و از طریق تفکر برای تمامی رویدادها، راه‌حل مناسبی جست‌وجو نماید.

این روش، نسبت به روش‌های دیگر، به زمان بیشتر و به هنرآموزان با تجربه و آشنا با روش تحقیق احتیاج دارد. اجرای آن در کلاس نیز با بیش از بیست نفر به سختی انجام پذیر است و امکانات زیادی می‌خواهد.

همچنین این روش فعالیت‌های مدرسه را با زندگی واقعی هنرجویان مرتبط می‌سازد و از بهترین روش‌های تربیتی برای ایجاد تفکر علمی در آنان است. همچنین این روش باعث برانگیختن علاقه طبیعی آنان به درس می‌شود و روحیه پژوهش، انتقادگری و احساس مسئولیت را در آنان تقویت می‌کند. این روش به یادگیری پایدار آنان نیز منجر می‌گردد و باعث شکوفا شدن استعدادها و توانایی‌های آنان خواهد شد.

یکی از روش‌هایی که در تکوین شخصیت فردی و اجتماعی هنرجویان سهم زیادی دارد «روش ایفای نقش است» زیرا نمونه کوچکی از ایفای نقش‌های زندگانی است و بهتر از بقیه روش‌ها، هنرجویان را در عرصه زندگی می‌آزماید. این روش، به عنوان یک الگوی تدریس، از دو بُعد شخصی و اجتماعی مورد توجه قرار دارد.

در این الگو، سعی بر آن است که به یادگیرندگان کمک شود تا مفهوم وجود خویش را در درون فضای اجتماعی که در آن زندگی می‌کنند بیابند و نکات مثبت تصورات خود را درباره خودشان، با کمک گرفتن از گروه‌های اجتماعی، روشن کنند. در جریان ایفای نقش، نمونه زنده‌ای از رفتار انسان مهیا می‌شود که به مثابه ابزاری در اختیار هنرجو قرار می‌گیرد و چون تمرکز حواس و ارتباط عاطفی در این روش زیاد است به یادگیری بهتر و مؤثرتر می‌انجامد.

اجرای این الگو طی مراحل زیر صورت می‌گیرد:

- ۱ آماده کردن گروه (با آشنا کردن هنرجویان با مسئله، آماده‌سازی گروه و طرح سؤال برای برانگیختن تفکر)
- ۲ انتخاب شرکت‌کنندگان،
- ۳ صحنه‌آرایی،
- ۴ آماده کردن تماشاگران،
- ۵ اجرای بازی،
- ۶ ارزشیابی و بحث،
- ۷ اجرای دوباره،
- ۸ بحث و ارزشیابی،
- ۹ تقسیم تجارب.

این روش کمک می‌کند هنرجویان احساسات خود را بروز دهند و از نگرش‌ها، ارزش‌ها و برداشت‌های خود سود جویند، نگرش‌ها و مهارت‌های حل مسئله را به دست آورند و گسترش دهند، از راه‌های مختلف، مواد درسی را بررسی کنند، زمینه بحث گروهی را فراهم سازند و کم‌رویی برخی هنرجویان خجالتی درمان شود. همچنین این روش به ایجاد شور و شوق و انگیزه درونی در فراگیران، افزایش مهارت‌های روانی حرکتی آنان، تقویت نگرش‌ها و طرز تفکر جدید و قبول ارزش‌های اجتماعی توسط هنرجویان و تقویت قدرت مدیریت و سازماندهی هنرجویان در کلاس و بهبود آینده شغلی آنها کمک می‌کند.

تدریس اعضای تیم

همان‌گونه که از عنوان طرح برمی‌آید، مدیر یادگیری، موضوع درس را بین اعضای تیم تقسیم می‌کند، هر عضو، متن اختصاص یافته خود را به دقت مطالعه می‌کند

و آن را برای اعضای تیم خود تدریس می‌کند، یعنی هر هنرجو هم هنرآموز است و هم یادگیرنده. متن باید قابل تقسیم باشد، در غیر این صورت مدیر یادگیری باید موضوع درس را با سازماندهی مجدد به قسمت‌های مختلف تقسیم کند. بعد از تدریس هر بخش توسط اعضا، آزمون جامع از تمامی بخش‌ها برگزار می‌شود و سپس کلید سؤالات در اختیار هنرجویان قرار گرفته و هنرجویان کار خود را ارزیابی می‌کنند و به این دو سؤال پاسخ می‌دهند:

(الف) هر کدام تا چه حد موضوع را خوب یاد گرفته‌اند و به دیگران تدریس کرده‌اند؟

(ب) برای مؤثر بودن کار خود در تیم چه پیشنهادهایی دارند؟

در این طرح به هنرجویان کمک می‌شود تا به بخش تعیین شده مسلط شوند و به‌طور مؤثری آن را برای دیگران تدریس کنند.

طرح‌های تدریس اعضای تیم و کارایی تیم ممکن است هم‌زمان استفاده شوند. استفاده نوبتی هم می‌تواند ضمن ایجاد تنوع در رشته‌ها، مهارت‌های مختلفی را آموزش دهد.

نکته قابل توجهی که در این طرح وجود دارد، بررسی و تحلیل نمرات هنرجویان در هر سؤال است. طبیعی است که هر هنرجو در سؤالات مربوط به بخش خود نمره بالاتری داشته باشد، ولی نمره دیگر سؤالات در بررسی عملکرد دیگر اعضا در فرایند تدریس نیز قابل تأمل است.

بحث گروهی

روش تدریس به شیوه بحث گروهی، گفت‌وگویی سنجیده و منظم درباره موضوعی خاص و مورد علاقه مشترک شرکت‌کنندگان در بحث است. در این روش، هنرجویان با شرکت فعال در فعالیت‌های کلامی، ابعاد مختلف یک مسئله را مورد بحث قرار می‌دهند و در پایان نسبت به آن شناخت عمیق‌تری به‌دست می‌آورند. همچنین درک می‌کنند که دیگران نیز نظریاتی دارند و باید به نظریات آنان احترام گذاشت. استدلال کردن و گوش دادن به حرف‌های دیگران را می‌آموزند و دارای روحیه تحمل آرا می‌گردند. همچنین از طریق بحث گروهی، روابط گروهی را تمرین می‌کنند. در این روش، وظیفه اصلی هنرآموز تحلیل و ارزیابی جریان بحث، منطق، سازمان و صحت مطالب گفته شده است. البته او می‌تواند نقش هدایت‌کننده بحث را داشته باشد و هر جا که بحث به بن‌بست برسد یا از مسیر اصلی خارج شود، آن را به مسیر اصلی هدایت کند. همچنین باید مراقب باشد که افراد به‌خصوصی، بحث را به خود اختصاص ندهند.

موضوعی که بتوان درباره آن، نظرات مختلف و متفاوت ارائه داد و فراگیران درباره آن، اطلاعات لازم را داشته باشند یا بتوانند کسب کنند، موضوع مورد علاقه

مشترک شرکت کنندگان در بحث باشد.

در این روش، هنرجویان بیش از استفاده از کتاب یا هنرآموز، خود موظف به یافتن نتایج، اصول و راه‌حل‌ها هستند و این در صورتی است که هنرجویان به موضوع علاقه‌مند باشند. موضوعاتی چون ریاضیات، علوم طبیعی، مهندسی و... برای بحث گروهی کارایی ندارند و در عوض علوم چون علوم اجتماعی، تاریخ، اقتصاد، فلسفه، علوم سیاسی و روان‌شناسی و جامعه‌شناسی با این روش قابلیت تدریس دارند. درباره موضوعاتی که هنرجویان کمتر به آن علاقه‌مند هستند هنرآموز باید به نوعی در هنرجویان ایجاد علاقه کند و در آنها حساسیت به وجود آورد مانند طرح سؤال، پخش یک فیلم و... به عبارت دیگر، اجرای مطلوب روش بحث گروهی تا اندازه زیادی بستگی به شخصیت هنرآموز دارد. هنرآموزی که از این روش استفاده می‌کند باید قدرت تصمیم‌گیری داشته باشد و طوری بحث را هدایت کند که موضوع به بیراهه کشیده نشود.

مراحل اجرای روش بحث گروهی

مرحله اول: آمادگی و برنامه‌ریزی

- ۱ **انتخاب موضوع:** موضوعات و عناوین روش بحث گروهی و ارتباط آنها با هدف، باید در قالب کلمات و جملات صریح و روشن بیان شود.
 - ۲ **فراهم کردن زمینه‌های مشترک:** قبل از شروع بحث گروهی، لازم است سطح اطلاعات هنرجویان درباره موضوع یکسان شود.
 - ۳ **تعیین نحوه آرایش شبکه‌های ارتباطی:** ترتیب قرار گرفتن و نشستن فراگیران، در نوع ارتباط مؤثر است.
- بر این اساس رهبر گروه، هنرجویان، شخص میهمان، ناظر یا ارزیاب و... هر کدام باید جایگاه مخصوص خود را داشته باشند.

مرحله دوم: روش اجرای بحث گروهی

۱ وظایف هنرآموز در روش بحث گروهی

الف) فراهم کردن امکانات

ب) **شرکت در بحث:** هنرآموز موظف است در شروع بحث، تحت عنوان مقدمه، هدف و ضوابط بحث گروهی را شرح دهد و باید نقش خود را در جریان بحث تا حد یک شنونده کاهش دهد.

ج) کنترل و هدایت بحث

۲ **وظایف هنرجویان در جریان بحث گروهی:** هنرآموز باید نقش هنرجویان را به دقت به آنان بیاموزد. هنرجویان باید درباره موضوع از قبل مطالعه کنند، حرف دیگران را قطع نکنند، با یکدیگر صحبت نکنند، کاملاً به صحبت‌های دیگران گوش کنند و انتظار نداشته باشند که نظر آنها حتماً پذیرفته شود.

با اجرای این روش، افراد می‌توانند در عقاید و تجربیات یکدیگر سهیم شوند و خود را ارزیابی کنند، هراس افراد خجالتی کاهش می‌یابد و قدرت مدیریت و رهبری هنرجویان تقویت می‌شود. مفهوم مشارکت و تلاش برای هنرجویان روشن می‌شود، ذهن فراگیران پویا و فعال می‌شود، هنرجویان در پایان به دیدگاه‌های مشترک مورد توافق می‌رسند. همچنین در این روش هنرآموز نقش راهنما و کنترل‌کننده را دارد، علاقه و انگیزه هنرجویان افزایش یافته و تدریس کسل‌کننده نخواهد شد، با مشاهده رفتارها و بحث‌ها می‌توان توانایی‌های هنرجویان را سنجید، عواطف دوستی بین هنرجویان تقویت شده و بهتر همدیگر را می‌شناسند، تفکر انتقادی در آنان تقویت می‌شود، سایر توانایی‌های شناختی رشد می‌یابد، توانایی سخن گفتن و مهارت‌های کلامی پرورش می‌یابد و آموزش و یادگیری بر استدلال و توجیه منطقی استوار می‌گردد.

همیاری

در این روش کلیه هنرجویان به جای هنرآموز در تدریس درس شرکت دارند. ویژگی اصلی این روش مشارکت هنرجویان در انتقال مفاهیم و مطالب درسی به سایرین می‌باشد. در یادگیری از طریق همیاری، تفاوت افراد گروه باعث کارآمد شدن یادگیری می‌شود. یکی از هدف‌های یادگیری از طریق این روش این است که هنرجویان یاد بگیرند با هر کسی کار کنند و از این طریق موجب بالا رفتن پیشرفت تحصیلی فراگیران، ایجاد ارتباط مثبت و انتقال تجربی به آنها می‌شود که برای توسعه اجتماعی، روانی و شناختی سالم به آن نیاز دارند. روش یادگیری از طریق مشارکتی با روش همیاری کاملاً متفاوت است. ترغیب هنرجویان به فعالیت در گروه‌های کوچک به منظور کمک به یکدیگر در یادگیری مطالب درسی فصل مشترک تمامی این روش‌هاست. برای اینکه گروه‌های همیار موفق شوند، هنرآموز سه چیز را باید رعایت کند: رفتار همه هنرجویان را زیر نظر داشته باشد، نتایج حاصل از مهارت‌های اجتماعی را که هنرجویان به کار می‌برند برای آنان توضیح دهد و در مواقع مناسب برای آموزش مهارت‌های ضروری، در کار گروه‌ها مداخله کند. بعضی از روش‌های همیاری را چنین می‌توان بیان کرد:

۱ گروه‌های پیشرفت تیمی هنرجویان

در این روش، هنرجویان به گروه‌های یادگیری چهار نفری تقسیم می‌شوند. هنرجویان از نظر سطح کارایی، جنسیت و... همگن می‌شوند. پس از ارائه درس توسط هنرآموز به منظور حصول اطمینان از یادگیری تک‌تک اعضا، هنرجویان به فعالیت‌های درون گروهی می‌پردازند و در پایان تمامی هنرجویان باید در آزمون‌های انفرادی که نمی‌توانند در آنها به یکدیگر کمک نمایند شرکت نمایند.

نمرات هنرجویان با میانگین نمرات قبلی آنها مقایسه می‌شود تا عملکرد و میزان پیشرفت آنان تعیین گردد. این روش در تدریس موضوعاتی نظیر ریاضیات، زبان و علوم اجتماعی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲ رقابت و مسابقه تیمی

روش تدریس هنرآموز و کار گروهی در این روش، کاملاً مشابه روش قبلی است با این تفاوت که هنرجویان به جای شرکت در آزمون در مسابقات شرکت می‌کنند.

۳ یادگیری انفرادی با یاری گرفتن از تیم

در این روش نیز تیم‌های چهار نفره از هنرجویانی که در سطح کارایی متفاوت هستند تشکیل می‌شوند و به تیم‌هایی که عملکرد مطلوب داشته‌اند گواهینامه اعطا می‌شود و در این روش یادگیری مشارکتی با آموزش فردی درمی‌آمیزد.

۴ تقسیم موضوع به بخش‌های مختلف

هنرجویان برای کار روی موضوع درس که به بخش‌های مختلف تقسیم شده است تیم‌های شش نفره تشکیل می‌دهند. برای مثال زندگی‌نامه را می‌توان به بخش‌های گوناگونی از قبیل سال‌های نخستین زندگی، نخستین موفقیت‌ها، مسائل باقیمانده سال‌های عمر و نقش آن در تاریخ تقسیم کرد. در این تقسیم‌بندی انگیزه توجه به مطالب و کار همه تیم‌ها، در سایرین تقویت می‌شود.

۵ پژوهش گروهی

پژوهش گروهی در حقیقت یک طرح عمومی برای اداره کلاس است که طبق آن هنرجویان در گروه‌های کوچک در برنامه‌ریزی مشارکتی فعالیت می‌کنند. با انتخاب عنوان مطالب مورد مطالعه، هر گروه آن را به بخش‌های کوچک‌تر تقسیم کرده و هر بخش را یکی از اعضا مطالعه می‌کند و در آخرین مرحله هر یک از گروه‌ها مجموعه آموخته‌ها و یافته‌های خود را به صورت یک کار گروهی به بقیه کلاس ارائه می‌دهد.

روش گردش علمی

این روش گاهی برای مطالعه جامعی است که با توجه به هدف‌های معین آموزشی از طرف هنرآموز و شاگرد طراحی و تنظیم می‌شود. اولین مسئله در استفاده از این روش میزان ارزش، ظرفیت و کیفیت گردش علمی است. این روش می‌تواند در محدوده زمانی از یک ساعت تا یک ماه اجرا شود. اگر انتظار داشته باشیم که از این روش نتایج خوبی حاصل شود، باید قبل از اجرا به طراحی پردازیم تا در کسب هدف‌های آموزشی به اطمینان بیشتری برسیم. این روش برای همه دروس، قابلیت اجرایی ندارد. همچنین از نظر رفت و آمد و بیمه و تغذیه هزینه‌های مالی زیادی دربر دارد که جز در شرایطی مقرون به صرفه نیست. مشخص کردن هدف در برنامه‌ریزی برای بازدید و گردش علمی ضروری است.

روش واحد طرح (پروژه)

مفهوم کلمهٔ پروژه (طرح) تا سال ۱۹۰۰م. در نزد عموم عبارت از یک مسئلهٔ وسیع و مهم بود که صرفاً جنبهٔ عملی داشت. ولی بعدها شامل مفاهیم گسترده‌ای از فعالیت‌های نظری و عملی شد.

این روش در موقعیت‌های طبیعی ارزش تربیتی دارد و جنبهٔ تجربی آن زیاد است. زیرا مهارت‌های مورد نظر را به نحو شایسته‌ای تقویت می‌کند. این روش در کسب مهارت‌های زندگی فراگیران نقش اساسی دارد. در جوامع پیشرفته یکی از اهداف برنامه‌های تعلیم و تربیت «تکوین شخصیت» افراد برای کسب مهارت‌های اساسی زندگی است. در این زمینه «ارتقای قدرت مدیریت برنامه‌ریزی و کنترل» از محورهای مهم به حساب می‌آید و در جهت نیل به این اهداف، انتخاب روش‌های فعال تدریس، زمینه‌های مناسب را فراهم خواهد آورد.

در این روش، هنرجویان مقدمات لازم را فراهم کرده و برای انجام دادن پروژه، برنامه‌ریزی می‌نمایند و برای اجرای صحیح آن به سازماندهی می‌پردازند و طبق اهداف و برنامهٔ زمانی موضوع واگذار شده را شروع می‌کنند و به اتمام می‌رسانند. نکتهٔ مهم در این روش، مورد استفاده قرار گرفتن آن در موقعیت‌های خارج از کلاس، یعنی در فضای زندگی واقعی است.

ویژگی‌های روش پروژه

- ۱ روش پروژه مانند واحد کار هنرجویان است ولی در پروژه اول ارتباط آن با عواملی که باید مورد مطالعه قرار گیرد معین می‌شود.
- ۲ مرحله به مرحله بودن کار موجب نظم و کنترل مرحله‌ای می‌شود.
- ۳ یادگیری بسیار عمیق است و پیشرفت هنرجویان بسیار زیاد و کاملاً محسوس است.
- ۴ هنرجویان اعتماد به نفس پیدا می‌کنند و بین آنها و هنرآموز رابطهٔ صحیح آموزشی برقرار می‌شود.
- ۵ رفتارهای اجتماعی مانند «همکاری»، «تعاون»، «احساس مسئولیت»، «انضباط در کارها»، «فعالیت» صبر و تحمل عقاید مخالف در هنرجویان تقویت می‌شود.
- ۶ مهارت‌های تحقیق و پژوهش را می‌آموزند.
- ۷ توانایی‌های گوناگون در هنرجویان بروز می‌کند.
- ۸ فعالیت آموزشی با میل و رغبت انجام می‌شود و تحمیلی نیست.
- ۹ بسیاری از دشواری‌های تربیتی به دلیل فعال بودن هنرجویان در ضمن اجرای این روش از بین می‌رود.

مراحل روش پروژه عبارت است از:

۱ تعیین موضوع و هدف: موضوع و هدف باید با استفاده از اصول روان‌شناسی و علاقه‌مندی هنرجویان تعیین شود.

۲ ارائه طرح: با بحث و گفت‌وگو طرح مشخص می‌شود، سپس به هنرجویان فرصت طراحی می‌دهند.

۳ اجرا: نقش هنرآموز آماده ساختن وسایل لازم و مورد نیاز است و هنرجویان، با توجه به علاقه‌مندی و توانایی، فعالیتی را برعهده می‌گیرند تا آن را در زمان تعیین شده ارائه دهند.

۴ قضاوت و ارزشیابی: ارزشیابی صحیح و انتقادات سازنده در اصلاح و تکمیل پروژه تأثیر بسزایی دارد. همچنین روحیه مسئولیت‌پذیری را در هنرجویان می‌پروراند و جنبه عملی و اجرایی را محور فعالیت‌هایشان قرار می‌دهد، انگیزه درونی آنان را تقویت می‌کند و اعتماد به نفس را در آنان افزایش می‌دهد.

روش آموزش تلفیقی

روش آموزش تلفیقی، محیط را برای یادگیری پُرانگیزه و فعال می‌سازد. بنابراین برای تأمین نیازهای جامعه امروز، که عصر پیشرفت سریع فناوری است، بسیار ضروری است. این روش فرصت می‌دهد تا با استفاده از یک موضوع درسی، اطلاعات گوناگون و گسترده‌ای را پیرامون ابعاد مختلف آن به‌دست آوریم و با تلفیق این اطلاعات، یاددهی و یادگیری را به‌صورت یک کل بنگریم؛ همان‌طور که مصداق آن در زندگی واقعی فراوان است. روش آموزش تلفیقی که به آن «برنامه میان رشته‌ای» نیز می‌گویند، فراگیرنده را مستقیماً درگیر انجام کار می‌کند و با استفاده از روش‌های گوناگون، مفاهیم را از ابعاد گوناگون مورد بررسی قرار می‌دهد. در آموزش یک مفهوم به کودکان، به دلیل محدودیت‌هایی که در درک کامل موضوع، مدت زمان و تمرکز کوتاه برای برنامه‌ریزی‌های آموزشی دارند، استفاده از روش تلفیقی لازم است. زیرا زمانی که می‌خواهیم به کودکی، به‌طور مثال ساعت را آموزش دهیم، باید بین آموزش اعداد، حرکات، صدا و نمایش هنر تلفیق ایجاد کنیم. امروزه، توجه به هوش چندگانه و به‌کارگیری آن در آموزش بهتر این تلفیق ضروری است.

روش آزمایشی

اساس این روش بر اصول یادگیری اکتشافی استوار است. در این روش مستقیماً چیزی آموزش داده نمی‌شود بلکه موقعیت و شرایطی فراهم می‌شود تا شاگردان خود از طریق آزمایش به پژوهش بپردازند و جواب مسئله را کشف کنند. این روش نیازمند امکانات خاصی نیست و برای موضوعات علوم تجربی و روان‌شناسی و سایر علوم، روشی مفید است.

بنابراین روش آزمایشی در آموزش کودکان و بزرگسالان روشی مطلوب و مؤثر است و جایگاه ویژه‌ای در روش‌های آموزشی دارد. اما باید به چند نکته مهم توجه داشت: انتخاب فضا و ابزار برای اجرای هدف‌های تعیین شده (وسایل، مواد و محل دقیق)؛ برنامه‌ریزی صحیح برای اجرای گام به گام تدریس؛ آمادگی هنرآموز با تجربه و خبره برای پاسخگویی به سؤالات (توضیح نکات ضروری و جلسات بحث و گفت‌وگو بعد از آزمایش).

این روش کیفیت یادگیری را افزایش می‌دهد و یک عامل بسیار برانگیزنده در فعالیت‌های آموزشی است. برای ارضای حس کنجکاوی و تقویت نیروی اکتشاف و اختراع و پرورش تفکر انتقادی شاگردان بسیار مفید است. نظر به اینکه یادگیری از طریق تجارب مستقیم حاصل شده، یادگیری آن با ثبات‌تر و مؤثرتر است. همچنین انگیزه مطالعه و تحقیق را در هنرجویان افزایش می‌دهد و در آنها اعتماد به نفس ایجاد می‌کند. ضمن اینکه فعالیت‌های آموزشی را برای فراگیران جذاب و شیرین می‌نماید و بازده یادگیری آن، نسبت به سایر روش‌ها، بسیار بالاست اما دسترسی نداشتن به امکانات و محدودیت زمانی مانع از کارایی آن می‌شود.

طرح درس

نظر به اینکه ارائه طرح درس راه‌گشای تدریس می‌باشد، لازم است هنرآموزان محترم برای اجرای هرچه مطلوب‌تر فرآیند یاددهی یادگیری به برنامه‌ریزی در این زمینه بپردازند. به طور کلی فعالیت‌هایی که لازم است برای تدریس انجام شود در سه بخش زیر خلاصه می‌شود:

الف) فعالیت‌های قبل از تدریس

۱ طراحی آموزشی،

۱-۱- تعیین هدف‌های کلی آموزش،

۱-۲- تعیین هدف‌های توانمندساز،

۱-۳- تعیین پیش‌نیازهای درس،

- ۱-۴- تنظیم سؤالات ارزشیابی تشخیصی،
- ۱-۵- تعیین مراحل تدریس با توجه به محتوا،
- ۱-۶- تعیین الگوی تدریس (روش تدریس)،
- ۱-۷- تعیین رسانه،
- ۱-۸- تعیین نظام ارزشیابی،
- ۲- پیش‌بینی ایجاد محیط متناسب آموزشی.

ب) فعالیتهای ضمن تدریس

- ۱- فعالیتهای آغازین درس،
- ۲- فعالیتهای ارائه درس،
- ۳- فعالیتهای تکمیلی درس،
- ۴- فعالیتهای پایانی درس.

ج) فعالیتهای بعد از تدریس

- ۱- بررسی میزان پیشرفت هنرجویان
- ۲- بررسی میزان موفقیت تدریس در رسیدن به هدفها از نظر محتوا، روش و رسانه.

در خاتمه یک نمونه جدول طرح درس پیشنهادی برای یک جلسه آموزشی ارائه می‌شود که می‌تواند با توجه به تبخّر و تجربه هنرآموزان محترم تکمیل گردد.

نمونه طرح درس پیشنهادی برای یک جلسه آموزشی

مشخصات کلی	شماره طرح درس	نام درس:	موضوع درس:	پایه:	تعداد هنرجو
		نام واحد یادگیری:	صفحات:	کلاس:	
	منطقه:	تاریخ اجرا	مدت اجرا: دقیقه	واحد	هنرآموز
	مدرسه:				استادکار
فعالیت‌های قبل از تدریس	هدف کلی:				
	اهداف توانمندساز:				
	۳- تعیین پیش‌نیازهای درس:				
	۴- تنظیم سؤالات ارزشیابی:				
	۵- روش‌های تدریس:				
	۶- رسانه‌های آموزشی:				
	ابزارهای آموزشی:				
فعالیت‌های ضمن تدریس	۱- فعالیت‌های آغازین: پیام روز				
	فعالیت‌های اولیه: (سلام و احوالپرسی، حضور و غیاب، بازدید تکالیف و..)				
	ارزشیابی تشخیصی:				
	آماده‌سازی (زمینه‌سازی):				
	فعالیت‌های ارائه درس: فعالیت‌های هنرآموز				
	فعالیت‌های تکمیلی درس: جمع‌بندی				
	فعالیت‌های پایانی درس: نتیجه‌گیری و انجام فعالیت‌ها				
	ارزشیابی تکوینی (مرحله‌ای):				
فعالیت‌های بعد از درس	- تعیین تکلیف		فردی:		
			گروهی:		
	- معرفی سایر منابع مرتبط با درس				
	- موضوع جلسه آینده و اقدامات لازم:				

نمونه طرح درس تکمیل شده برای یک جلسه آموزشی

مشخصات کلی	شماره طرح درس	نام درس:	موضوع درس:	پایه: ۱۱:	تعداد هنرجو
		نام واحد یادگیری: اجرای کف پوش چوبی	صفحات: ۲۳ تا ۱۶	کلاس:	
فعالیت های قبل از تدریس	منطقه:	تاریخ اجرا	مدت اجرا: دقیقه	واحد	هنرآموز
	مدرسه:				استادکار
هدف کلی: اجرا و نصب کف پوش					
اهداف توانمندساز: ۱- تعیین فضای اجرای کف پوش لمینت ۲- اجرای کف پوش لمینت با توجه به اصول و مقررات آن					
۳- تعیین پیش نیازهای درس: تعریف انواع چوب های مورد استفاده در کف سازی - تعریف لایه های تشکیل دهنده لمینت - آماده سازی بستر کف سازی - اندازه گیری کف فضا					
۴- تنظیم سؤالات ارزشیابی: ۱- کف پوش لمینت چه ویژگی هایی دارد و برای کدام فضاها مناسب است؟ اصول و مقررات اجرای کف پوش لمینت چیست؟					
۵- روش های تدریس: مشارکتی، کار عملی (پروژه)					
۶- رسانه های آموزشی: عکس، فیلم و کتاب درسی					
ابزارهای آموزشی: اره فارسی بر، اره عمودبر، متر فلزی، خط کش فلزی، گونیا، اره دستی، چکش لاستیکی، چکش فلزی نصب لمینت					
فعالیت های ضمنی تدریس	۱- فعالیت های آغازین: پیام روز: استفاده از وسایل و ابزار استاندارد موجب افزایش دقت و سرعت اجرا می گردد، رعایت نکات ایمنی ضروری است.				
	فعالیت های اولیه: (سلام و احوالپرسی، حضور و غیاب، بازدید تکالیف و..)				
	ارزشیابی تشخیصی: کف پوش لمینت ها چیست؟ و چه ویژگی هایی دارد؟				
	آماده سازی (زمینه سازی): آماده سازی بستر کف سازی و تسطیح و تمیز کردن بستر و استقرار متعلقات لمینت				
	انتظارات				
فعالیت های ارائه درس: فعالیت های هنرآموز: توضیح مفاهیم و نظارت بر انجام کار		فعالیت های فراگیران (فردی گروهی)	بررسی متن کتاب و مطالعه روش اجرا	زمان به دقیقه	
فعالیت های تکمیلی درس: چک کردن اجرای کف پوش و درز میان متعلقات جمع بندی		انجام فعالیت ها		نتیجه گیری و	
فعالیت های پایانی درس: نتیجه گیری و انجام فعالیت ها					

فعالیت‌های بعد از درس	ارزشیابی تکوینی (مرحله‌ای): بررسی و تعیین اشکالات اجرایی کف‌پوش چوبی	
	- تعیین تکلیف	فردی: ارائه عکس یا گزارش و اجراهای خوب و یا مشکل‌دار از اجرای کف‌پوش لمینت
		گروهی: بازدید گروهی از اجراهای کف‌پوش لمینت
	- معرفی سایر منابع مرتبط با درس: کاتولوگ‌ها و CD های مرتبط	
	- موضوع جلسه آینده و اقدامات لازم: برش قطعات قرنیز و نصب آنها	

جدول پیشنهادی بودجه بندی محتوایی درس تزیینات چوبی و پارچه‌ای

هفته	پودمان	اهداف توانمندسازی	فعالیت
۱	کف‌پوش چوبی	تعریف انواع چوب مورد استفاده در کف‌سازی تعریف انواع چوب خام (تخته‌ای، نواری و بلوکی) مورد استفاده در کف‌سازی تعریف چوب‌های روکش‌دار	تشریح فعالیت‌های تحقیقی این بخش از کتاب و گروه‌بندی هنرجویان برای انجام فعالیت‌ها توضیح ویژگی انواع چوب‌ها در کف‌سازی و نمایش آنها و محل کاربردشان
۲	کف‌پوش چوبی	تعریف مراحل مختلف کف‌سازی چوبی تعریف رولوه فضا تعریف آماده‌سازی زیرسازی کف‌پوش	بررسی تحقیقات هنرجویان و بحث گروهی درمورد آنها مرور مباحث جلسه گذشته ارائه یک نمونه رولوه و چگونگی محاسبات آن توسط هنرآموز اجرای مراحل مختلف زیرسازی توسط هنرآموز ارائه یک تمرین رولوه برای جلسه آینده
۳	کف‌پوش چوبی	تعریف زیرسازی با فوم تعریف ابزار مورد نیاز نصب کف‌پوش لمینت	بررسی تمرین جلسه گذشته در مورد رولوه و مرور مباحث جلسه گذشته آماده‌سازی کارگاه و نمایش ابزار نصب لمینت توسط هنرآموز اجرای فوم زیرسازی توسط هنرآموز
۴	کف‌پوش چوبی	نصب کف‌پوش لمینت استفاده از اره فارسی بر	مرور مباحث جلسه گذشته تمرین اجرای فوم زیرسازی توسط هنرجویان برش قطعات لمینت با اره فارسی بر و اجرای کفپوش لمینت توسط هنرآموز
۵	کف‌پوش چوبی	چگونگی نصب قرنیز و ابزار اتصال چگونگی پرداخت نهایی سطح لمینت چگونگی مراقبت و نگهداری کفپوش لمینت	بررسی تحقیقات هنرجویان و بحث گروهی درمورد زیرسازی کفپوش لمینت مرور مباحث جلسه گذشته تمرین اجرای کفپوش لمینت توسط هنرجویان برش و نصب قرنیز و پروفیل‌های اتصال توسط هنرآموز

۶	کف پوش چوبی	ویژگی های پارکت و چگونگی اجرای پارکت و نصب قرنیز چگونگی پرداخت نهایی پارکت چگونگی مراقبت و نگهداری از پارکت	بررسی تحقیقات هنرجویان و بحث گروهی در مورد کاربرد انواع قرنیز و ابزار اتصال مرور مباحث جلسه گذشته تمرین برش و نصب قطعات قرنیز و پروفیل های اتصال توسط هنر جوان اجرای مراحل مختلف نصب پارکت توسط هنرآموز
۷	کف پوش چوبی	ارزشیابی از پودمان	ارزشیابی از پودمان
۸	دیوارپوش چوبی	اهمیت چوب به عنوان یک ماده دکوراتیو انواع گونه های مورد مصرف در دیوار پوش	تشریح ویژگی های انواع چوب به عنوان دیوار پوش، تشریح فعالیت ها و توجیه هنرجویان برای انجام فعالیت های تحقیقی و گروه بندی آنها
۹	دیوارپوش چوبی	اصول رولوه دیوار، کنترل نقشه ها و تطبیق با وضعیت موجود	نمایش نحوه اندازه گیری سطح دیوار و محاسبه میزان قطعات زیرسازی و رویه
۱۰	دیوارپوش چوبی	کنترل زیرسازی، کنترل تراز عمودی و افقی دیوار، آماده سازی کارگاه و معرفی ابزار و تجهیزات	نمایش نحوه کنترل تراز عمودی و افقی دیوار، تهیه و آماده سازی تمام مواد اولیه مورد نیاز مطابق فهرست مواد و ابزار و معرفی آنها
۱۱	دیوارپوش چوبی	اصول اجرای زیرسازی	اجرای زیرسازی های عمودی و افقی روی دیوار و نحوه اتصال آنها به سطح دیوار
۱۲	دیوارپوش چوبی	اصول اجرای دیوارپوش چوبی	نمایش اجرای دیوارپوش چوبی به همراه نحوه اتصال قطعات به زیرسازی و کنترل تراز بودن آنها
۱۳	دیوارپوش چوبی	اصول اجرای قرنیزهای کنار دیوار و سقف	اجرای قرنیزهای کنار دیوار و سقف و اتصال آنها به سطح رویه
۱۴	دیوارپوش چوبی	ارزشیابی از پودمان	ارزشیابی از پودمان
۱۵	جداکننده چوبی	اصول طراحی و ساخت جداکننده های چوبی	نمایش فیلم طراحی و ساخت جداکننده های چوبی
۱۶	جداکننده چوبی	تجزیه و تحلیل طرح ها و نقشه های انواع جداکننده چوبی	نمایش انواع نقشه های جداکننده چوبی و ترسیم نقشه های آنها
۱۷	جداکننده چوبی	انتخاب مواد اولیه	معرفی مشخصات انواع مواد اولیه مورد نیاز جداکننده چوبی و نمایش اسلاید آنها

۱۸	جداکننده چوبی	آماده سازی مواد اولیه و ابزار مورد نیاز	تهیه و آماده سازی تمام مواد اولیه مورد نیاز مطابق فهرست مواد و ابزار توسط هنرآموز، استادکار و هنرجو
۱۹	جداکننده چوبی	ساخت پاراوان	خط کشی قطعات، مونتاژ و پرداخت لبه ها توسط هنرجو
۲۰	جداکننده چوبی	پوشش سطح پاراوان	کشیدن پارچه یا نصب سایر مواد برای پوشش سطح پاراوان
۲۱	جداکننده چوبی	ارزشیابی پودمان	ارزشیابی پاراوان
۲۲	جداکننده چوبی	ارزشیابی پودمان	ارزشیابی پاراوان
۲۳	ساخت مبلمان	اصول طراحی و ساخت کلاف مبلمان	نمایش فیلم طراحی مبلمان و ارگونومی و ساخت کلاف مبلمان
۲۴	ساخت مبلمان	تجزیه و تحلیل نقشه های مبلمان	نمایش انواع نقشه های مبلمان و ترسیم نقشه های مبلمان ساده
۲۵	ساخت مبلمان	انتخاب مواد اولیه	معرفی مشخصات انواع مواد اولیه مورد نیاز مبلمان و نمایش اسلاید انواع مواد اولیه
۲۶	ساخت مبلمان	آماده سازی مواد اولیه و ابزار مورد نیاز	تهیه و آماده سازی تمام مواد اولیه مورد نیاز مطابق فهرست مواد و ابزار توسط هنرآموز، استادکار و هنرجو
۲۷	ساخت مبلمان	ساخت چهارپایه	برشکاری قطعات، پرداخت لبه ها و مونتاژ توسط هنرجو
۲۸	ساخت مبلمان	رویه کوبی قسمت نشیمن یا کفی چهارپایه	چسباندن اسفنج، برش پارچه و نصب پارچه بر روی کفی چهارپایه
۲۹	ساخت مبلمان	ارزشیابی پودمان	ارزشیابی چهارپایه
۳۰	دیوارپوش پارچه ای	اصول طراحی و ساخت دیوارپوش پارچه ای	نمایش فیلم طراحی و ساخت دیوارپوش پارچه ای
۳۱	دیوارپوش پارچه ای	ساخت دیوارپوش پارچه ای ساده	اندازه گیری و برش کلاف دیوارپوش پارچه ای و نصب پارچه با منگنه بر روی آن

۳۲	دیوارپوش پارچه‌ای	نصب دیوارپوش پارچه‌ای	نصب دیوارپوش پارچه‌ای بر روی دیوار و تنظیم آنها با هم
۳۳	دیوارپوش پارچه‌ای	ارزشیابی دیوارپوش پارچه‌ای	ارزشیابی دیوارپوش پارچه‌ای
۳۴	سقف کاذب پارچه‌ای	اصول ساخت سقف کاذب پارچه‌ای	نمایش فیلم و تصویر از روش ساخت و نصب سقف کاذب پارچه‌ای
۳۵	سقف کاذب پارچه‌ای	آماده‌سازی و ساخت قطعات سقف کاذب پارچه‌ای	اندازه‌گیری سقف کاذب و آماده‌سازی قطعات پوششی سقف کاذب و نصب آنها
۳۶	سقف کاذب پارچه‌ای	ارزشیابی پودمان	ارزشیابی سقف کاذب پارچه‌ای
۳۷	سقف کاذب پارچه‌ای	ارزشیابی پودمان	ارزشیابی سقف کاذب پارچه‌ای